

Obsah

Předmluva	1
1 O ČÍNŠTINĚ	13
1.1 Charakteristika čínštiny	14
1.1.1 Genealogická příslušnost.....	14
1.1.2 Dialekty	14
1.1.3 Typologická charakteristika	15
1.1.4 Historický vývoj	15
1.1.5 Tónovost.....	17
1.2 Standardní čínština.....	17
1.2.1 Vznik jazykového standardu, systémy fonetického přepisu	18
1.2.2 Vztah <i>putonghua</i> k pekingskému dialektu	21
1.2.3 Pružnost jazykové normy	22
1.2.4 <i>Putonghua</i> s lokálním zabarvením.....	23
1.2.5 Jazyková norma ze sociolingvistického hlediska	24
1.2.6 Termíny pro označení standardní čínštiny	24
1.3 Abeceda pinyin	25
1.3.1 Historie vzniku a funkce	25
1.3.2 <i>Hanyu pinyin fang'an</i>	27
1.3.3 Vývoj zápisu některých hlásek	30
1.3.4 Pravopisné vymezení slova; co psát dohromady a co ne?	33
1.3.5 Povaha pinyinu	34
1.4 Fonologická zkoumání čínštiny	36
1.4.1 Tradiční čínská fonologie.....	36
1.4.2 Bádání v Číně po roce 1912	38
1.4.3 Moderní analýzy autorů mimo ČLR.....	41
1.5 Klíčová témata ve výuce čínské výslovnosti.....	43
2 SLABIKA	45
2.1 Slabika obecně	46
2.1.1 Definice slabiky	46

2.1.2	Struktura slabiky	47
2.1.3	Komponenty na nejnižší úrovni: prétura, nukleus, koda.....	48
2.2	Diftongy a triftongy obecně	49
2.2.1	Co je to diftong	49
2.2.2	Artikulace diftongů klesavých a stoupavých.....	50
2.2.3	Samohlásky, souhlásky, „polosamohlásky“, aproximanty.....	51
2.2.4	Fonologická interpretace diftongů	55
2.2.5	Triftongy.....	59
2.3	Čínský sylabomorfém	59
2.4	Čínská slabika jako sled segmentů.....	62
2.4.1	„Západní“ pohled: konsonanty a vokály, slabičné typy.....	62
2.4.2	Čínský pohled: iniciála, mediála, centrála, terminála	66
2.4.3	Možnost kombinovaného modelu?	70
2.5	Čínská slabika jako hierarchická struktura.....	71
2.5.1	Model slabiky dle tradiční čínské fonologie.....	72
2.5.2	Moderní modely: <i>Initial-Final</i> , <i>Onset-Rime</i> ; formule CGVX.....	73
2.5.3	Duanmuův koncept „pevného vzorce slabiky“.....	79
2.5.4	Porovnání modelů	81
2.5.5	Výhody modelu <i>Initial-Final</i> pro výuku	83
2.6	Komponenty C, G, V, X – inventáře	85
2.6.1	Iniciální souhlásky (C)	85
2.6.2	Glidy (G)	87
2.6.3	Hlavní samohlásky (V).....	88
2.6.4	Koncové elementy (X)	89
2.6.5	Porovnání názorů na inventáře C, G, V, X.....	91
2.7	Vokální inventář čínštiny.....	92
2.7.1	Čínské vokály u západních fonologů	93
2.7.2	Vokály u fonologů z ČLR	96
2.7.3	Úsporné systémy s jediným vysokým vokálním fonémem	97
2.8	Mezislabičná hranice – obecně.....	98
2.8.1	Hraniční signály a jejich typy	99
2.8.2	Vsouvání protetické souhlásky, ráz	101
2.8.3	Přeslabikování.....	102
2.9	Čínské slabiky s neobsazenou iniciálou.....	103
2.9.1	Situace na hranici mezi slabikami.....	103
2.9.2	Typ protetické souhlásky závisí na začátku finály	105
2.9.3	Větná partikule <i>a</i> 啊	108
2.9.4	Fonologický koncept „nulové iniciály“.....	111
2.9.5	Duanmuův princip „povinné prétury“.....	113
2.10	Pojetí slabiky v pinyin.....	115
2.10.1	Struktura slabiky dle pinyin.....	115
2.10.2	Přípustné slabičné typy / formule CGVX dle pinyin	117
2.10.3	Inventáře segmentů pro C, G, V, X dle pinyin	118
2.10.4	Celkový segmentální inventář <i>putonghua</i>	119

3 INICIÁLY	121
3.1 Úvodem k iniciálám	122
3.2 Artikulační charakteristiky souhlásek.....	122
3.2.1 Způsob artikulace, místo artikulace	123
3.2.2 Souhlásková tabulka IPA	124
3.2.3 Účast jazyka.....	126
3.2.4 Sekundární artikulace.....	129
3.2.5 Činnost hlasivek.....	129
3.2.6 Napjatost.....	130
3.3 Nástup hlasivkového tónu (VOT).....	130
3.4 Aspirace	132
3.4.1 Co je to aspirace.....	133
3.4.2 Transkripce aspirát.....	134
3.4.3 Jaké souhlásky mohou být aspirované?	134
3.4.4 Zdroj aspiračního šumu	135
3.4.5 Výraznost aspirace	136
3.4.6 Trvání, napjatost, subglotální tlak.....	136
3.4.7 Aspirace jako komplex vlastností.....	136
<i>Iniciály foneticky</i>	
3.5 Přehled čínských fonetických souhlásek	137
3.5.1 Čínské souhlásky dle způsobu artikulace.....	138
3.5.2 Čínské souhlásky dle místa artikulace	139
3.6 Aspirované čínské souhlásky	141
3.6.1 Nástup hlasivkového tónu (VOT) u aspirát.....	141
3.6.2 Zdroj šumu u aspirát	141
3.6.3 Trvání a napjatost u aspirát.....	144
3.6.4 Metodologické poznámky	144
3.7 „Poloznělé“ čínské souhlásky	145
3.7.1 Nenapjatost	145
3.7.2 Možnost sonorizace.....	146
3.7.3 Termín „poloznělost“ v pojetí této práce	146
3.7.4 Transkripce čínských „poloznělých“ souhlásek	147
3.7.5 Metodologické poznámky	148
3.8 Labiály <i>b, p, m, f</i>.....	149
3.8.1 Způsob artikulace.....	149
3.8.2 Místo artikulace, postavení jazyka a rtů.....	149
3.8.3 Transkripce řady	150
3.8.4 Metodologické poznámky	150
3.9 Dentoalveoláry: nesibilantní řada <i>d, t, n, l</i>, sibilantní řada <i>z, c, s</i>	150
3.9.1 Úvod k oběma řadám	150
3.9.2 Řada <i>d, t, n, l</i>	152
3.9.3 Řada <i>z, c, s</i>	154
3.9.4 Transkripce obou řad	157
3.9.5 Srovnání artikulace obou řad.....	157
3.9.6 Stanovisko této práce	158

3.9.7	Metodologické poznámky	159
3.10	Apikální postalveoláry <i>zh, ch, sh, r</i>	159
3.10.1	Způsob artikulace.....	159
3.10.2	Postavení jazyka.....	159
3.10.3	Místo artikulace	164
3.10.4	Spory o artikulační povahu souhlásky <i>r</i>	166
3.10.5	Transkripce řady	167
3.10.6	Stanovisko této práce	168
3.10.7	Metodologické poznámky	169
3.11	Palatalizované postalveoláry <i>j, q, x</i>	170
3.11.1	Způsob artikulace.....	170
3.11.2	Postavení jazyka.....	170
3.11.3	Místo artikulace	173
3.11.4	Další rysy.....	177
3.11.5	Transkripce řady	177
3.11.6	Stanovisko této práce	177
3.11.7	Metodologické poznámky	177
3.12	Veláry <i>g, k, h</i>	179
3.12.1	Způsob artikulace.....	179
3.12.2	Postavení jazyka.....	179
3.12.3	Místo artikulace	180
3.12.4	Transkripce řady	183
3.12.5	Stanovisko této práce	184
3.12.6	Metodologické poznámky	184
3.13	Modifikace výslovnosti iniciálních souhlásek	184
3.13.1	Palatalizace	185
3.13.2	Labializace.....	186
3.13.3	Vyostření koutků.....	186
3.13.4	Oslabování artikulace.....	186
<i>Iniciály fonologicky</i>		
3.14	Fonologické využití laryngálních rysů v jazycích	187
3.14.1	Distinktivní rysy obecně.....	188
3.14.2	VOT: kategorie využívané pro kontrast	189
3.14.3	Angličtina: rys znělosti, či rys napjatosti?.....	189
3.14.4	Srovnání aspirace v angličtině a čínštině	190
3.14.5	Princip „polarizace“	192
3.15	Fonologický systém čínských souhlásek.....	193
3.15.1	Laryngální rysy	193
3.15.2	Rysy místa artikulace	194
3.15.3	Tabulka iniciál	194
3.15.4	Lokalizační řady.....	195
3.16	Fonologický status iniciály <i>r</i>	198
3.17	Fonologický status iniciál <i>j, q, x</i>.....	199
3.17.1	Alofony velár?	199
3.17.2	Alofony alveolárních sibilant?.....	200

3.17.3	Alofony retroflex?.....	200
3.17.4	Samostatná fonologická řada?.....	201
3.18	Iniciály v pinyinu	202
3.19	Iniciály přijímané v této práci.....	204
3.19.1	Tabulka čínských iniciálních souhlásek.....	204
3.19.2	Souhláskové řady fonologicky vs. foneticky.....	205
3.19.3	Abecední přehled iniciál.....	206
4	FINÁLY.....	209
4.1	Úvodem k finálám.....	210
	<i>Finály fonologicky</i>	
4.2	Fonotaktika finál	211
4.2.1	Typy finál, formule GVX finál.....	211
4.2.2	Povaha fonotaktických omezení pro finálu.....	212
4.3	Duanmuova analýza finál (resp. formulí GVX).....	214
4.3.1	Tabulka všech formulí GVX dle Duanmu.....	217
4.3.2	Diskuse k Duanmuově analýze.....	218
4.4	Analýza finál u Dragunovových.....	223
4.4.1	Přijetí slabičných souhlásek	223
4.4.2	Řešení vysoké samohlásky v jádře slabiky	223
4.4.3	„Čtvercový“ systém finál u Dragunovových.....	225
4.5	Návrh vlastní analýzy finál.....	228
4.6	Tradiční kategorie finál: <i>sì hū</i>.....	233
4.7	Inventář fonologických finál	235
4.7.1	Finály typu V	235
4.7.2	Finály typu V ^v , V ^c	235
4.7.3	Finály typu ^G V	237
4.7.4	Finály typu ^G V ^v	238
4.7.5	Finály typu ^G V ^c	239
4.8	Čínské polyftongy (diftongy a triftongy).....	243
4.8.1	Fonetické vlastnosti čínských polyftongů	245
4.8.2	Fonologický popis čínských polyftongů	251
4.8.3	Polyftongy dle pinyinu	252
4.8.4	Polyftongy v pojetí této práce.....	252
4.9	Zvláštní finály – apikální a retroflexní.....	255
4.9.1	„Apikální samohlásky“	255
4.9.2	Retroflexní samohlásky [əɹ]	260
4.10	Finály v pinyinu	263
4.10.1	Tabulka finál HPF.....	263
4.10.2	Finály s centrálou /o/.....	265
4.10.3	Finály v popisech opírajících se o pinyin.....	267
4.10.4	Pravopisné zvláštnosti některých pinyinových finál.....	269
4.10.5	Pravopis slabik s nulovou iniciálou v pinyinu.....	270

4.11	Finály přijímané v této práci.....	275
4.11.1	Komponenty G, V, X dle této práce.....	275
4.11.2	Dělení finál dle této práce.....	275
<i>Finály foneticky</i>		
4.12	Finály foneticky – úvod.....	278
4.12.1	Nejednota v transkripci finál	279
4.12.2	Finála jako zvukový celek	280
4.13	Segmentální procesy ve finále	281
4.13.1	Modifikace segmentů podle funkce ve finále	281
4.13.2	Vyplnění prétury u slabik s nulovou iniciálou.....	282
4.13.3	Vyplnění prázdného nukleu slabiky.....	282
4.13.4	Zrušení / vsunutí schwa.....	282
4.13.5	Asimilace.....	283
4.14	Výslovnost subfinál (VX).....	285
4.14.1	Asimilace centrály k terminále	285
4.14.2	Asimilace terminály k centrále	286
4.15	Výslovnost nosových finál.....	286
4.15.1	Nosové souhlásky obecně.....	286
4.15.2	Čínské nosové terminály	287
4.15.3	Mají vůbec terminály -n, -ng povahu souhlásek?	292
4.15.4	Další zvláštnosti nosových finál	294
4.15.5	Metodologické poznámky	296
4.16	Výslovnost finál typu V.....	296
4.17	Výslovnost finál typu V ^v	306
4.18	Výslovnost finál typu V ^c	313
4.19	Výslovnost finál typu ^G V.....	315
4.20	Výslovnost finál typu ^G V ^v	320
4.21	Výslovnost finál typu ^G V ^c	322
4.22	Výslovnost slabik s nulovou iniciálou.....	334
4.23	Alofony vokálních fonémů pinyinů v jednotlivých finálech	338
4.24	Další modifikace samohlásek ve finále	340
4.25	Abecední přehled finál.....	345
5	INVENTÁŘ SEGMENTÁLNÍCH SLABIK	349
5.1	Slabika jako kombinace iniciály a finály	350
5.2	Kombinování řad iniciál s kategoriemi finál <i>sì hū</i>	350
5.3	Tabulka slabik <i>putonghua</i>	354
5.4	O čem vypovídá tabulka slabik	355
5.5	Celkový počet slabik <i>putonghua</i>	356
5.5.1	Počet segmentálně rozlišených slabik	356

5.5.2	Počet tónově rozlišených slabik.....	357
5.5.3	Některé důsledky chudého slabičného inventáře.....	358
6	ZÁVĚR	361
7	ENGLISH RÉSUMÉ.....	365
8	PŘÍLOHY.....	367
	Abecední seznam slabik.....	368
	Slovníček termínů.....	384
	Seznam zkratk a značek.....	408
	Mluvidla	409
	Mezinárodní fonetická abeceda (IPA)	410
	Seznam vyobrazení.....	412
	Literatura	418
	Rejstřík	431